

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

Akcie

Bakalářská práce

Stocks

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Mgr. Vlachová Barbora PhD. Et LL. M.

AUTOR PRÁCE

Aleš Jedlička

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, který jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci, dne 01.03.2024

.....

Aleš Jedlička

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu mé bakalářské práce, **JUDr. Mgr. Vlachová Barbora PhD. Et LL. M.**, za cenné rady, podněty a vstřícný přístup při odborném vedení této práce a JUDr. Danielu Pláškoví za odborné konzultace a poskytnutí potřebné monografie.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na vymezení základních pojmů spojených s akcií, a to především z pohledu platné právní úpravy a odborné literatury. Z právní úpravy je rozebrána zejména nový občasný zákoník vztahující se k cenným papírům, dále zákon o obchodních korporacích k samotné akcií a okrajově zákon o podnikání na kapitálovém trhu, který se věnuje akcií jako investičnímu nástroji. V rámci odborné literatury je mimo odborné monografie čerpáno také z komentářů k uvedeným zákonům, a to pro detailnější a přesnější výklad jednotlivých ustanovení. V závěru práce jsou shrnuty poznatky z této práce zejména k cenným papírům, akciím a právům akcionáře, neboť se jedná převážně o popis vypracovaného tématu na základně analýzy platné právní úpravy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Akcie, akciová společnost, akcionář, dividenda, cenný papír, zatímní list, investiční nástroj, akciové právo.

ANNOTATION

The bachelor's thesis focuses on the definition of the basic terms associated with the stock, primarily from the point of view of valid legislation and professional literature. From the legislation, the new Civil Code related to securities is analyzed, as well as the law on business corporations to the stock itself and marginally the law on doing business on the capital market, which is dedicated to the share as an investment instrument. As part of the professional literature, in addition to professional monographs, commentaries on the mentioned laws are also used for a more detailed and precise interpretation of individual provisions. At the end of the work, the findings from this work are summarized, especially regarding securities, stocks and shareholder rights, as it is mainly a description of the developed topic based on the analysis of the applicable legislation.

KEYWORDS

Stocks, joint-stock company, stockholder, dividend, security paper, interim sheet, investment tool, stock law

Obsah

ÚVOD	7
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	9
1.1 CENNÝ PAPÍR	9
1.2 AKCIE	9
1.3 AKCIOVÁ SPOLEČNOST.....	9
1.4 AKCIONÁŘ.....	9
1.5 DIVIDENDY A JEJICH VÝPLATA	10
2 CENNÝ PAPÍR PODLE OBČ. ZÁK.	10
2.1 DEFINICE	10
2.2 NEPOJMENOVANÝ CENNÝ PAPÍR	10
2.3 ZASTUPITELNÝ CENNÝ PAPÍR	11
2.4 FORMA CENNÉHO PAPÍRU.....	12
2.4.1 <i>Cenné papíry na doručitele</i>	12
2.4.2 <i>Cenné papíry na jméno</i>	12
2.4.3 <i>Cenné papíry na řad</i>	12
2.5 EMISE CENNÉHO PAPÍRU	13
2.6 VYDÁNÍ CENNÉHO PAPÍRU	13
3 AKCIE V ČESKÉM PRÁVU	13
3.1 NÁLEŽITOSTI AKCIE	15
3.2 NESPLACENÉ A NEVYDANÉ AKCIE.....	16
3.2.1 <i>Práva spojená s nesplacenou a nevydanou akcií a zatímním listem</i>	16
3.2.2 <i>Převod nesplacené a nevydané akcie</i>	17
3.3 DRUHY, DĚLENÍ A FORMA AKCIE	17
3.3.1 <i>Kmenová akcie</i>	18
3.3.2 <i>Zaměstnanecká akcie</i>	19
3.3.3 <i>Prioritní akcie</i>	19
3.3.4 <i>Akcie se zvláštními právy</i>	20
3.3.5 <i>Kusová akcie</i>	21
3.3.6 <i>Akcie se jmenovitou hodnotou</i>	22
3.4 FORMA AKCIE	22
3.4.1 <i>Akcie na majitele</i>	22
3.4.2 <i>Akcie na jméno</i>	24
3.5 ZATÍMNÍ LIST.....	25
3.5.1 <i>Zatímní list jako část základního kapitálu společnosti</i>	27

3.5.2	<i>Zatímní list jako nositel práv a povinností akcionáře</i>	28
4	PRÁVA SPOJENÁ S AKCIÍ	28
4.1	HLASOVACÍ PRÁVO	28
4.2	PRÁVO ÚČASTI NA VALNÉ HROMADĚ	31
4.3	INDIVIDUÁLNÍ INFORMAČNÍ PRÁVO AKCIONÁŘE	32
4.4	PRÁVO PODÁVAT NÁVRHY A PROTINÁVRHY	33
4.5	PRÁVO DOVOLÁVAT SE NEPLATNOSTI USNESENÍ VALNÉ HROMADY	34
4.6	PRÁVA KVALIFIKOVANÝCH AKCIONÁŘŮ A JEJICH PŘÍPADNÁ OBDOBA	35
4.7	PRÁVO NA PODÍL NA ZISKU A JINÝCH VLASTNÍCH ZDROJÍCH	36
4.8	PRÁVO NA PODÍL NA LIKVIDAČNÍM ZŮSTATKU	37
4.9	PRÁVO NA VYPOŘÁDACÍ PODÍL	37
5	VKLAD DO KAPITÁLOVÉ SPOLEČNOSTI	38
6	OBCHODOVATELNOST AKCIE NA TRHU	39
7	AKCIOVÁ SPOLEČNOST JAKOŽTO EMITENT AKCIE	41
7.1	VYMEZENÍ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI	41
7.2	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	41
7.3	AKCIONÁŘ	42
7.4	AKCIE JAKOŽTO ČÁST ZÁKLADNÍHO KAPITÁLU	43
8	ZÁVĚR	46
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
	MONOGRAFIE	48
	ČASOPISECKÉ ČLÁNKY	48
	ZÁKONNÁ ÚPRAVA A INTERNÍ AKTY ŘÍZENÍ	49
	INTERNETOVÉ ZDROJE	49

Úvod

Tato bakalářská práce kazuisticky rozebírá nejznámější a nejvyužívanější cenné papíry v českém prostředí, a to akcie. Vzhledem ke zvolenému tématu je práce psána převážně popisnou formou s častou provázaností do příslušných ustanovení českých právních předpisů. Těžištěm práce je tedy analýza předmětné právní úpravy *de lege lata* a vysvětlení těch nejdůležitějších pojmů, které se pojí s akciemi a se souvisejícími instituty práva cenných papírů.

Práce je členěna do 7 kapitol, které na sebe logicky navazují. První kapitola se obecně věnuje vymezením základních, a přesto velice důležitých pojmů, s nimiž se musí čtenář na úvod pro lepší pochopení práce jako celku seznámit. První kapitola pojednává o termínech se zaměřením na již zmíněné akcie a koherentní akciovou společnost jako např. akcionář či dividenda nebo obecně o institutu cenných papírů.

Následující kapitola již přechází z obecných východisek do konkrétnějších definic. Jedná se kapitolu věnující se cenným papírům obecně, mezi které spadá i akcie, a to primárně tak, jak jsou upraveny dle obč. zák., kdy v této kapitole je podle obecné úpravy zejména vymezena definice cenného papíru, dále jeho druhy, forma a v poslední řadě podmínky pro emisi cenných papírů a jeho následné vydání.

Třetí kapitola již vychází ze tématu bakalářské práce a věnuje se tedy samotné akcii a její zvláštní úpravě dle ZOK, přičemž úvod této kapitoly pojednává o změně právních pramenů upravující akcie od roku 2014, která dále rozebírá tzv. akciové právo. V této kapitole nalezneme základní náležitosti akcie tak, jak jsou upraveny v ZOK a její následnou úpravu, která se zejména týká nesplacené a nevydané akcii a jejího převodu, dále druhy akcie, jež jsou v této práci rozděleny na kmenovou akcii, zaměstnaneckou akcii jakožto zvláštní druh akcie kmenové, prioritní akcii, akcie se zvláštními právy a tyto dále dělíme na akcie kusové a akcie se jmenovitou hodnotou. Kapitola rovněž pojednává o formě akcie, kdy tato forma může u akcie být buď na majitele nebo na jméno. Závěr třetí kapitoly pojednává o

zatímních listech jakožto o účastnickém cenném papíru, který je spjat zejména s nesplacenou akcií.

Další kapitola je věnována právům spojenými s akcií a detailně rozebírá zejména práva udělená akcionářům dle ZOK. V této kapitole nalezneme popis hlasovacího práva a stanovení počtu hlasů neboli hlasovací síly, jakožto jedno z hlavních práv při podílení se na řízení společnosti a s tím spjata právo účasti na valné hromadě a její úprava. Následně je zde rozebráno individuální informační právo akcionáře, právo podávat návrhy a protinávrhy a právo dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady, kdy se jedná o další důležitá práva, která pomáhají akcionářům vykonávat své právo podílení se na řízení akciové společnosti. V kapitole je rovněž vymezeno i právo kvalifikovaných akcionářů, zvláštní práva dána těmto akcionářům dle ZOK a v poslední řadě práva na podíly, jakožto podílu na zisku a jiných vlastních zdrojích neboli právo na dividendu, podílu na likvidačním zůstatku a vypořádacím podílu.

Pátá kapitola pouze stručně vymezuje vklad společníka do akciové společnosti a její právní úpravu zejména co se týče emisního kursu akcie. Následující kapitola pojednává o obchodovatelnosti akcie na trhu, neboť se stále jedná o investiční cenný papír a investiční nástroj.

Poslední kapitola této práce pojednává o samotné akciové společnosti jakožto emitenta akcie, kdy je zde tato společnost vymezena a definována. Kapitola dále pojednává o organizační struktuře akciové společnosti, definuje akcionáře a v poslední řadě se věnuje akcii jakožto části základního kapitálu.

1 Vymezení základních pojmů

V rámci problematiky akcie se setkáváme s nejrůznějšími odbornými pojmy a termíny, které mohou být jednotlivými uživateli rozdílně interpretovány. Z důvodu shodné interpretace, jsou níže vymezeny nejdůležitější pojmy užívané v problematice akcie.

1.1 Cenný papír

Cenný papír je obchodovatelný finanční nástroj, který lze nakoupit nebo prodat, a patří do něj zejména akcie, dluhopisy, podílové listy, ETF/ETC, warranty, certifikáty, opční listy, směnky, šeky, investiční kupóny, listinné kupóny, náložné listy, cestovní šeky, skladištní listy nebo skladové listy a jiné.¹

1.2 Akcie

Jedná se o obchodovatelný majetkový podílový cenný papír vydaný akciovou společností, jež osvědčuje akcionáře ke spoluvlastnictví akciové společnosti a k podílu základního kapitálu podniku ve výši nominální hodnoty akcie.²

1.3 Akciová společnost

„Akciová společnost (a.s.) je právní forma velkých společností s rozhodujícím podílem na průmyslové výrobě, obchodu a peněžnictví. Základní jmění takové společnosti je rozvrženo na části – akcie o určité jmenovité hodnotě.“³

1.4 Akcionář

Akcionář, neboli majitel akcie, má zejména právo na podíl ze zisku akciové společnosti formou dividend a další práva, jako například hlasování a účast na valné hromadě.⁴

¹ Patria Online, a. s. [online]. Cenný Papír. Cenný papír - Patria.cz [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/slovník/174/cenny-papir.html>

² KONEČNÝ, Ladislav. *Akcie a burza: jediná kniha, kterou potřebuješ*. Zlín: Tigris, 2011. ISBN 978-80-860-6233-4.

³ HLADÍK, René. *Trhy cenných papírů: (akcie a dluhopisy)*. 4. opravené a doplněné vydání. Ústí n. L.: Reneco, 2015. ISBN 978-80-86563-40-9.

⁴ KONEČNÝ, Ladislav. *Akcie a burza: jediná kniha, kterou potřebuješ*. Zlín: Tigris, 2011. ISBN 978-80-860-6233-4.

1.5 Dividendy a jejich výplata

Dividenda je část zisku kapitálové společnosti, která je v pravidelných intervalech, například každý kvartál nebo rok, vyplácena akcionářům v závislosti na ziskovosti a finanční situaci po schválení valné hromady.⁵ Dividenda může být vyplácena i v jiné než finanční formě, a to formou dalších akcií anebo ve výrobcích.⁶

2 Cenný papír podle Obč. Zák.

2.1 Definice

Cenné papíry jsou v Obč. Zák. upraveny od ustanovení § 514 a dále, ve kterém jsou přesně definovány: „*Cenný papír je listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.*“ Od cenných papírů třeba odlišit deklaratorní či dispozitivní listiny, které i přes to, že mají význam, nemají nutné předpoklady vzniku či změny určitého práva a mohou být nahrazeny jinými. Cenný papír na základě tohoto obsahuje dva základní znaky a těmi jsou spojení soukromého práva a nutnost předložení listiny při uplatnění práva s ním spojeným a jeho převodu.⁷ Obč. Zák. se staví za širší pojetí cenného papíru ve zmíněné definici § 514 tohoto zákoníku a kryje cenné papíry dokonalé i nedokonalé, což v tradiční právní teorii znamená, že dokonalé cenné papíry jsou na doručitele a na řad, zatímco nedokonalé jsou cenné papíry na jméno.⁸

2.2 Nepojmenovaný cenný papír

Nepojmenovaný cenný papír je v Obč. Zák. upraven následovně: „*Nevydal-li emitent cenný papír jako druh s náležitostmi zvlášť upravenými zákonem, musí*

⁵ Vzdělávání: Dividenda [online]. XTB [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.xtb.com/cz/vzdelavani/dividenda/>

⁶ KONEČNÝ, Ladislav. *Akcie a burza: jediná kniha, kterou potřebuješ*. Zlín: Tigris, 2011. ISBN 978-80-860-6233-4.

⁷ MELZER, Filip. *Občanský zákoník: velký komentář. Komentátor*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-003-1.

⁸ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. Velké komentáře*. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-529-9.

listina určit alespoň odkazem na emisní podmínky právo, které je s cenným papírem spojeno, a údaj o emitentovi.“⁹

Zmíněné ustanovení označuje subjekt vydávající cenný papír, v našem případě v návaznosti na akcie se jedná o akciovou společnost, která si například zvyšuje základní kapitál úpisem nových akcií jako „emitent“, kdy se jedná se o tradiční označení osoby vydávající tyto papíry v souladu s ustanovením § 18 Obč. Zák. Zmíněné ustanovení § 515 Obč. Zák., s přihlédnutím k obecnému vymezení cenného papíru v ustanovení § 514 Obč. Zák. a k absenci taxativního výčtu druhů cenných papírů v Obč. Zák., otevírá emitentům možnost k vydávání zvlášť neupravených druhů cenných papírů, které se nazývají jako *inominátní cenné papíry* a jsou na něj v zásadě kladeny pouze dva požadavky, a to z pohledu hmotněprávního musí odpovídat vymezení cenného papíru v souladu s ustanovením § 514 Obč. Zák. a z pohledu formálněprávního musí splňovat formální náležitosti ustanovení § 515. Obč. Zák.¹⁰

2.3 Zastupitelný cenný papír

Obč. Zák. v ustanovení § 516 odst. 1 uvádí, že cenné papíry stejného druhu a vydané jedním emitentem v jednotné formě, ze kterých vznikají držitelé cenného papíru stejná práva, jsou zastupitelná a dále v odst. 2 stejného ustanovení jsou uvedeny ochranné prvky proti padělání tohoto druhu cenného papíru. Zastupitelnost cenného papíru je převzata z ustanovení § 2 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech a nabývá významu zejména v situacích spojených se zápůjčkou cenného papíru. Při zápůjčce dochází k přenosu vlastnického práva k zastupitelnému cennému papíru, což umožňuje vydlužiteli využívat tuto věc podle svého uvážení a vrátit zapůjčenou věc stejného druhu (nikoli přesně stejnou věc, kterou obdržel) zapůjčitel. Dále je zastupitelnost významná v souvislosti s hromadnou úschovou cenných papírů. Typickým příkladem zastupitelného

⁹ § 515 Obč. Zák.

¹⁰ LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-529-9.

cenného papíru jsou například kmenové akcie na majitele a příkladem nezastupitelných cenných papírů jsou například směnky nebo šeky.¹¹

2.4 Forma cenného papíru

O formě cenného papíru hovoří ustanovení § 518 Obč. Zák., podle kterého může mít formu na doručitele, tedy neobsahuje jméno oprávněné osoby, na řad, tedy obsahuje jméno oprávněné osoby, nebo na jméno. Co se týče akcie, jedná se o cenný papír ve formě buď na doručitele, nebo na řad.

2.4.1 Cenné papíry na doručitele

Na těchto, jak již bylo zmíněno, není uvedena osoba oprávněného a za oprávněného je považován každý držitel listiny a převod cenného papíru na doručitele vyžaduje mimo smlouvy i předání cenného papíru nabyvateli. Tyto cenné papíry jsou neomezeně převoditelné a není u nich nutný zápis do zákonem určené evidence.¹²

2.4.2 Cenné papíry na jméno

Pro tuto formu cenného papíru je charakteristické, jak již vypovídá z názvu, jméno oprávněného v textu listiny rovněž jako u cenných papírů na řad, avšak na rozdíl od těchto nejsou cenné papíry na jméno primárně určeny k převodu, jelikož znatelně postrádají ochranu nové oprávněné osoby oproti jiným formám cenných papírů, zejména těch na řad.¹³

2.4.3 Cenné papíry na řad

Jedná se o třetí formu cenných papírů, u kterých je oprávněná osoba v jeho textu přímo označena, a to buďto jménem, na které byla listina vydána, a nebo jménem, jemuž svědčí v rámci nepřetržité řady rubopisů. Rubopisem se rozumí písemné

¹¹ Knoblochová, JUDr. V. [online]. Komentář zákona 89/2012 sb., Občanský ZÁKONÍK, 516 - Zastupitelné Cenné Papíry Garance. Z. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://www.fulsoft.cz/33/komentar-zakona-89-2012-sb-obcansky-zakonik-516-zastupitelne-cenne-papiry-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EtuvCojFP1Dmx8t50X_QR_yR-Yv7DIwhmQ/

¹² MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Komentátor. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-003-1.

¹³ MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Komentátor. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-003-1.

prohlášení oprávněného na rub cenného papíru ve prospěch nového nabyvatele.¹⁴

2.5 Emise cenného papíru

Podmínky emise cenných papírů jsou upraveny v ustanovení § 519 Obč. Zák., ve kterém se uvádí, že *„datum emise cenného papíru označuje den, kdy může dojít k vydání cenného papíru prvnímu nabyvateli“*, a toto datum určuje z pravidla emitent, přičemž *„emisní podmínky vymezují práva a povinnosti emitenta a vlastníků cenných papírů, jakož i podrobnější údaje o emisi.“* Pojem emise cenného papíru používáme ve dvojím významu, a to buď v právním, nebo ekonomickém, přičemž v právním slova smyslu se emise cenných papírů označuje jako její vydání neboli jeho vystavení a uvedení do oběhu.¹⁵

Nejvyšší soud se k této problematice vyjádřil v rozhodnutí ze dne 30.09.2014, sp. zn. 29 Cdo 2791/2012, jehož právní věta je následující: *„Chyba v datu emise sama o sobě akcie neplatnými cennými papíry zpravidla neučiní. V takovém případě, je vždy nutné posoudit, zda se jedná o datum možné (bez ohledu na jeho pravdivost) a zda tento údaj, není v rozporu s některou z dalších podstatných náležitostí akcií tak, že by se tyto údaje vzájemně, vylučovaly.“*

2.6 Vydání cenného papíru

Cenný papír je na základě ustanovení § 520 Obč. Zák. vydán dnem, kdy splňuje zákonem stanovené náležitosti a stane se majetkem první oprávněné osoby. Emisním kursem se rozumí cena cenného papíru při jejím vydání.

3 Akcie v českém právu

Do konce roku 2013 byly obecnými právními prameny týkajícími se cenných papírů zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, který však nedefinoval akcie jako takové, zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník (dále jen „obchodní

¹⁴ LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-529-9.

¹⁵ LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-529-9.

zákoník“) a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, přičemž v rámci rekodifikace českého soukromého práva byly tyto zákony zrušeny a nahrazeny zákonem č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník (dále jen „Obč. Zák.“) a zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „ZOK“). Tyto nové právní předpisy s účinností od 01.01.2014 upravují problematiku cenných papírů, jež akcii definuje jako *„cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž je spojeno právo akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku nebo na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací“*¹⁶, přičemž pokud je vydána jako cenný papír, jedná se o listinné akcie a v případě, kdy je vydána jako zaknihovaný cenný papír, označuje se jako zaknihovaná akcie.¹⁷

Soubor norem obsažených v ZOK a Obč. Zák., které se v rámci obchodního práva zabývají akciovou společností, můžeme nazývat „akciové právo“, kdy ZOK upravuje normy kapitálových společností, mezi něž mimo jiné spadá akciová společnost, a Obč. Zák. obsahuje obecnou úpravu právnických osob a cenných papírů, a tedy i akcie. Toto právo je relativně samostatnou součástí práva, neboť je v něm obsažena úprava akcie, cenných papírů a dalších existenci spojených s akciovou společností, a vzhledem k tomu, že akcie je investiční cenný papír a jedná se tedy o investiční nástroj, spadá do pramenu akciového práva rovněž i zákon č. 256/2004 Sb. Zákon o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „ZKPT“), který slouží především k ochraně investorů, ochraně kapitálového trhu, veřejné nabídky cenných papírů a obsahuje úpravu k poskytování těchto služeb. Akcie podle těchto norem tvoří základ formy akciové společnosti, kdy zároveň vedle akcie může tato forma kapitálové společnosti vydávat i další cenné papíry jako například odvozené cenné papíry k uplatnění práv na výnosu z akcie, což jsou zatímní listy nebo dluhopisy. Všechny cenné papíry akciového práva nazýváme účastnickými cennými papíry¹⁸

¹⁶ § 256, odst. 1 ZOK.

¹⁷ § 256, odst. 5 ZOK.

¹⁸ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 60-61

Akcie je cenný papír soukromý, neboť je emituje, tedy vydává do oběhu, akciová společnost jakožto právnická osoba soukromého práva a jedná se o zastupitelný cenný papír podle ustanovení § 516 odst. 1 Obč. Zák., jenž je blíže rozepsán v kapitole Cenné papíry podle Obč. Zák. této práce, kdy zpravidla u akcie nemá její číselné označení vliv na její zastupitelnost a zastupitelné nemohou být akcie na jméno, neboť jak už z názvu vyplývá, jsou vedeny na konkrétního majitele akcie.¹⁹

3.1 Náležitosti akcie

Akcie podle zákona musí obsahovat explicitní označení, že se jedná o akcii. Dále je na ní třeba uvést identifikaci společnosti, ke které akcie náleží, a tedy ke které akcie představuje podíl, kdy tento údaj by měl obsahovat alespoň název, sídlo a identifikační číslo společnosti tak, jak je obsažena v obchodním rejstříku. Dalším důležitým údajem, který akcie musí obsahovat, a to zejména u akcie se jmenovitou hodnotou, je vyjádření této jmenovité hodnoty, která představuje peněžitou částku vyjadřující podíl akcionáře vůči základnímu kapitálu společnosti. Akcie musí mimo jiné podle zákona rovněž obsahovat údaj o její formě, pokud se nejedná o akcii vydanou jako zaknihovaný cenný papír, kdy v případě akcie na jméno, je zde třeba přesná identifikace akcionáře, a to v případě fyzické osoby uvedením jména, bydlištěm, datem narození, případně rodným číslem a v případě právnické osoby je třeba uvést její název, sídlo a identifikační číslo. Poslední zákonem stanovenou povinou položkou, jež musí každá akcie obsahovat je název druhu akcie včetně popisu práv s ním spojených, alespoň odkazem na stanovy a v případě kusové akcie musí být takto přesně označena²⁰, přičemž zároveň akcie téže společnosti mohou mít různou jmenovitou hodnotu.²¹

¹⁹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 62

²⁰ § 259 ZOK.

²¹ § 261 ZOK.

3.2 Nesplacené a nevydané akcie

3.2.1 Práva spojená s nesplacenou a nevydanou akcií a zatímním listem

Akciová společnost, určí-li tak její stanovy, může vydat na nesplacenou akcií zatímní list v souladu s ustanovením § 285 odst. 1 ZOK, kdy v ustanovení § 285 odst. 2 ZOK a písm. a) až g) téhož odstavce se hovoří o cenném papíru na řad, jenž musí obsahovat označení, že se jedná o zatímní list, dále identifikaci společnosti a vlastníka zatímního listu, jmenovitou hodnotu tvořenou součtem jmenovitých hodnot nesplacených akcií, dále počet akcií nahrazených zatímními listy, včetně jejich formy, druhu a zda se jedná o listinné nebo zaknihované akcie, splacenou a nesplacenou část emisního kursu akcií a lhůty pro jeho splacení a podpis člena nebo členů představenstva nebo správní rady, kdy tento podpis může být nahrazen otiskem, jsou-li na listině splněny ochranné prvky proti padělání či pozměnění.

Akcionář, který se podílí na základním kapitálu společnosti, může vykonávat svá práva i před vydáním akcie nebo zatímního listu, a to ode dne zápisu akciové společnosti do obchodního rejstříku anebo při zvyšování základního kapitálu podle ustanovení § 492 odst. 2 ZOK, na základě kterého může osoba, jež upsala akcie na zvýšení základního kapitálu, vykonávat akcionářská práva a to v rozsahu upsaných akcií od doby, kdy tyto byly účinně upsány, přesto že nenastal účinek zvýšení tohoto kapitálu. Toto právo je však neplatné, pokud bude usnesení valné hromady zrušeno podle ustanovení § 465 odst. 2 nebo ustanovení § 493 ZOK, případně vyslovením neplatnosti soudem. Ustanovení § 321 dále upravuje úpravu upisování a nabývání vlastních akcií, kdy se finanční asistence přiměřeně použije na nesplacené akcie a zatímní listy a jiné nesplacené účastnické cenné papíry, přičemž tyto může společnost získat pouze bezúplatně. Ustanovení § 523 odst. 1 ZOK dále stanoví, že v případě snižování základního kapitálu akciové společnosti, která nevlastní vlastní akcie, nebo tyto vlastní, ale pro snížení tohoto kapitálu v souladu s ust § 521 ZOK nepostačují, sníží jmenovitou hodnotu akcií, vezme akcie z oběhu, případně upustí od vydání nesplacených akcií.²²

²² ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 451.

3.2.2 Převod nesplacené a nevydané akcie

ZOK v tomto případě stanoví pouze to, co stanoví judikatura, například usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 4946/2009, a to pro akcie splacené. Nesplacenou a nevydanou akcii lze převádět i přesto, že za ni nebyl vydán zatímní list, avšak v tomto případě není tato akcie cenným papírem, nýbrž představuje pouze závazek mezi akciovou společností a upisovatelem akcie, který i přesto má práva akcionáře podle výše zmíněného. ZOK v ustanovení § 285 odst. 3 spolu s ustanovením § 256 odst. 2 upravuje ručení při převodu této akcie za dluhy, které jsou zatímním listem převedeny na nového nabyvatele, a tento převod dále upravuje § 1895 odst. 1 Obč. Zák., který pojednává o postoupení smlouvy, konkrétněji: *„nevylučuje-li to povaha smlouvy, může kterákoliv strana převést jako postupitel svá práva a povinnosti ze smlouvy nebo z její části třetí osobě, pokud s tím postoupená strana souhlasí a pokud nebylo doposud splněno“*. Tato smlouva přitom nemusí být písemnou formou, což může ztěžovat následnou identifikaci osoby, která za dluhy, které byly převedeny s nesplacenou akcií ručí, avšak z ustanovení § 270 ZOK plyne, že tato převoditelnost nesplacené akcie na jméno může omezena stanovou společnosti.²³

3.3 Druhy, dělení a forma akcie

Přestože ZOK nepracuje s pojmem „kmenová akcie“, považuje se tato za akcii se standardními právy akcionáře podle ustanovení § 256 odst. 1 ZOK a zároveň jako akcie bez dalších zvláštních práv a povinností, vedle které může existovat akcie prioritní, jež je spjata s určitými výsadními právy, zejména se zaručenou dividendou, avšak prioritní akcie jsou zpravidla na úkor tohoto omezena hlasovacím právem,²⁴ kdy tyto jsou v zákoně upraveny jako *„Akcí, se kterou jsou spojena přednostní práva týkající se podílu na zisku nebo na jiných vlastních zdrojích nebo na likvidačním zůstatku společnosti, je prioritní akcie“*²⁵ a *„Není-li ve*

²³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 451.

²⁴ HLADÍK, René. *Trhy cenných papírů: (akcie a dluhopisy)*. 4. opravené a doplněné vydání. Ústí n. L.: Reneco, 2015. ISBN 978-80-86563-40-9.

²⁵ § 278, odst. 1 ZOK.

stanovách určeno jinak, jsou prioritní akcie vydávány bez hlasovacího práva“.²⁶ Dále ustanovení § 276 odst. 1 ZOK uvádí, že „*akcie, se kterými jsou spojena stejná práva, tvoří jeden druh*“, přičemž ZOK nemá oproti obchodnímu zákoníku taxativní výčet možných druhů akcií, který zakazoval vydávání jiných druhů akcií, než v něm výslovně uvedených, a to akcie kmenové a akcie prioritní, ale obsahuje pouze druhy demonstrativní, na základě čehož připouští určení dalšího druhu akcie podle stanov akciové společnosti.²⁷

Bez tohoto omezení může akciová společnost podle ZOK emitovat různý druh akcie, které se oproti demonstrativně uvedeným může lišit například různou vahou hlasu, anebo s ní může být například spojen rozdílný, či pevný podíl na zisku.

3.3.1 Kmenová akcie

Jedná se o základní druh akcie upravený ZOK, kdy s kmenovou akcií jsou spojena všechna práva akcionářů plynoucí ze ZOK, a to například právo podílet se na zisku společnosti formou dividend a právo na likvidačním zůstatku, účastnit se valné hromady, hlasovat na ní a další, přičemž jsou akcionáři s kmenovou akcií rovněž zachována všechna ochranná práva, jež upravují ochranu zejména pro akcionářskou menšinu. „*Vzhledem k tomu, že s kmenovými akciemi jsou spojena všechna obvyklá majetková práva i nemajetková práva, nevyžaduje zákon speciální označení těchto akcií druhovým přívlastkem „kmenové“*“.²⁸ Z pohledu dividend spjatých s podílem na zisku akcionáře vlastníci kmenové akcie, přísluší mu rozsah v závislosti na velikosti kapitálové investice, jež vložil do společnosti a to, nestanoví-li akciová společnost stanovami jinak, podílem k základnímu kapitálu. Likvidační zůstatek, který především slouží k úhradě jmenovité hodnoty akcií a opomeneme-li prioritní akcie, se dělí v poměru odpovídajícím splacené jmenovité hodnotě akcie.²⁸

²⁶ § 278, odst. 2 ZOK.

²⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 468.

²⁸ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 82.

3.3.2 Zaměstnanecká akcie

Zde se jedná o zvláštní druh kmenové akcie, kterou upravuje ustanovení § 258 ZOK, podle kterého v odst. 1 *„stanovy mohou určit, že zaměstnanci společnosti mohou nabývat její akcie nebo akcie společností s ní propojených za zvýhodněných podmínek uvedených v odst. 2“* tedy *„stanovy nebo rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu mohou určit, že zaměstnanci nemusí splatit celý emisní kurs upsaných akcií nebo je mohou nabývat za jiných zvýhodněných podmínek, pokud bude případný rozdíl mezi splacenou částí emisního kursu a cenou nebo emisním kursem a cenou pokryt z vlastních zdrojů společnosti.“* V odst. 3 zmíněného ustanovení je dále uvedeno, že tyto práva se obdobně použijí i na zaměstnance společnosti, kteří jsou již v důchodu. Z uvedeného vyplývá, že zaměstnaneckou akcií poskytne společnost svým zaměstnancům zdarma nebo za zvýhodněných podmínek, a to často podle počtu let, které zaměstnanec strávil v dané společnosti, přičemž převoditelnost této akcie může být stanovami omezena a někdy jsou společností používány jako součástí penzijního plánu.²⁹

Rozdíl mezi emisním kursem a cenou této akcie je pokryt z vlastních zdrojů společnosti a zaměstnanci nemusí hradit emisní ážio, případně ani plnou jmenovitou hodnotu z akcie, jak vyplývá výše, a tyto kmenové akcie se nikterak neliší od jiných kmenových akcií dalších akcionářů.³⁰

3.3.3 Prioritní akcie

S prioritní akcií jsou na základě stanov akciové společnosti především spojena přednostní práva akcionáře na úkor práv jiných, kdy tyto jsou uvedeny výše, přičemž ZOK konkrétně neupravuje rozsah a podrobnosti těchto práv a je nutné je vymezit ve stanovách společnosti. V praxi se většinou držitelům této akcie přiznává nárok na vyšší podíl na zisku v porovnání s držitelem kmenové akcie a mohou mít zaručený podíl na zisku i v případě, kdy bude valnou hromadou

²⁹ HLADÍK, René. *Trhy cenných papírů: (akcie a dluhopisy)*. 4. opravené a doplněné vydání. Ústí n. L.: Reneco, 2015. ISBN 978-80-86563-40-9.

³⁰ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 82.

rozhodnuto o nevyplacení běžných dividend. V rámci uplatnění přednostních práv jako rozdělování dividend atd. mezi těmito akcionáři se uplatňuje zásada stejného zacházení a jsou tedy pro všechny jednotné. Hlasovací právo je u této akcie vyloučeno za účelem vyvážení rozhodovacích možností ve smyslu budoucího vývoje společnosti, a to konkrétněji aby se předcházelo ze strany držitelů prioritních akcií k rozhodnutí s krátkodobým hospodářským efekt za účelem zvýšení svých prioritních dividend na úkor dlouhodobého hospodaření. Držitelé prioritní akcie mají hlasovací právo pouze pokud tak dovolí stanovy společnosti, dále tehdy, pokud ZOK předepisuje oddělené hlasování podle druhu akcie a v poslední řadě v případě, kdy valná hromada rozhoduje o nevyplacení prioritních dividend.³¹

3.3.4 Akcie se zvláštními právy

Jedná se o zcela specifický druh akcií vytvoření podle podmínek akciové společnosti, přičemž společným požadavkem na tuto akcii je její charakter jakožto účastnického cenného papír ve smyslu ustanovení § 245 ve spojení s ustanovením § 256 odst. 1 ZOK, kdy tyto zvláštní práva jsou především různé kombinace práv podílení se na řízení společnosti a práv výnosových například pevný podíl na zisku. Tento druh akcie není zákonnou úpravou nikterak blíže omezen či limitován a její úprava je ponechána zakladatelům společnosti, případně rozhodnutím valné hromady ve stanovách. „*Pokud bude nutno vyjasnit pravidla stanov interpretací, určuje zákon, že o obsahu zvláštních práv bude rozhodovat soud na návrh společnosti nebo některého z akcionářů. Z rozhodnutí by mělo být zřejmé, jaké zvláštní právo je s akcií spojeno, pokud bude vyjasněna vůle vyjádření ve stanovách. Nebude-li možno zjistit, k čemu směřovala vůle akcionářů, rozhodne soud, že akcie je akcií kmenovou. Vlastník takové akcie potom může požadovat, aby od něj společnost akcii do jednoho měsíce od rozhodnutí soudu za přiměřenou cenu odkoupila.*“³²

³¹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 82-83.

³² KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 83.

3.3.5 Kusová akcie

Zákon dále dělí akcie na kusové akcie a akcie se jmenovitou hodnotou, přičemž kusová akcie může být společností emitována, pokud tak určí její stanovy. Zároveň vydá-li akciová společnost kusové akcie, nemůže vydat nebo mít již vydány akcie se jmenovitou hodnotou. Podíl základního kapitálu společnosti a s tím spojená hlasovací práva, podíl na zisku a další práva akcionáře se u kusové akcie určí podle počtu těchto akcií.³³ Kusové akcie mají tedy variabilní hodnotu, která se odvíjí od celkového počtu vydaných akcií a nemají jmenovitou hodnotu, nýbrž hodnotu účetní. Jednou z jejich hlavních výhod z pohledu akciové společnosti je zejména snížení administrativní náročnosti některých transakcí, kdy na tyto není zpravidla nutné vyznačovat například změnu nebo je vyměňovat při zvyšování či snižování základního kapitálu společnosti a zároveň by tyto akcie přinesly při vstupu České republiky do eurozóny.³⁴

V návaznosti na administrativní náročnost, kdy v porovnání s akcií se jmenovitou hodnotou je u těchto při změně základního kapitálu nutné, pokud zároveň nedojde k vydání akcií nových, rozhodnout o změně jmenovité hodnoty těchto akcií, kdy tato skutečnost u kusových akcií nevzniká, a tato úprava u akcie se jmenovitou hodnotou se provádí jejich výměnou nebo vyznačením nové hodnoty na stávající akcii s podpisem člena nebo členů představenstva. Na akcii vydanou jako kusová, jsou kladeny formální požadavky, zejména v ustanovení § 259 odst. 2 ZOK musí být tato akcie jako kusová označena, jakožto označení jejího druhu. Jak již bylo zmíněno, emise kusové akcie musí být ve stanovách akciové společnosti upravena a bez této úpravy opravňující emitovat tyto akcie není jejich vydání možné, avšak zároveň pokud toto oprávnění společnost ve stanovách má, není k její emisi zavázána a je ponecháno opět čistě na společnosti, který druh akcie zvolí k emisi. Forma kusové akcie není v ZOK zvláště upravena, tudíž mohou být vydány formou cenného papíru na řad, tedy akcie na jméno, nebo na doručitele,

³³ § 257 ZOK.

³⁴ ŠTEGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN. Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 425.

tedy akcie na majitele, přičemž akcie na majitele mohou být vydány pouze jako imobilizovaný cenný papír anebo zaknihovaný cenný papír.³⁵

3.3.6 Akcie se jmenovitou hodnotou

Akcie se jmenovitou hodnotou má pevně stanovenou hodnotu na jednu akcii, která je určena stanovami společnosti a představuje minimální hodnotu, za kterou může být akcie vydána. Tato akcie, jak již bylo zmíněno, může mít různou jmenovitou hodnotu a podíl akcionáře je určen podle každé jednotlivé hodnoty každé jednotlivé akcie vzhledem ke základnímu kapitálu akciové společnosti. Přesnou definici jmenovité hodnoty ZOK ani Obč. Zák. neobsahuje, avšak tento pojem zejména ZOK užívá a můžeme ji obecně vyjádřit jako peněžitou částku, která je podle ustanovení § 259 ZOK obsažena na akcii, a to buď v české měně, nebo v eurech, kdy zde záleží, jaké měně vede akciová společnost své účetnictví.³⁶ Tato jmenovitá hodnota jedné akcie není v ZOK co se částky týče konkrétně vymezena a nemá tedy žádnou limitní hranici a tím není nijak regulována. Tuto hodnotu určují zakladatelé společnosti při určujících stanovách společnosti, případně následně rozhodnutí valné hromady.

3.4 Forma akcie

3.4.1 Akcie na majitele

Jedná se o „*akcii ve formě cenné papíru na doručitele, která se označuje jako akcie na majitele*“.³⁷ Majitel této akcie není společností znám a jeho jméno není na akcii vyjádřeno, přičemž tato akcie může být bez omezení prodávána a za jeho vlastníka se považuje ta osoba, která jej předloží.³⁸ Tyto skutečnosti jsou dále upraveny v ustanovení § 274 ZOK odst. 1, ve kterém je obsaženo, že: „*Akcie na majitele je neomezeně převoditelná*“ a v odst. 2 „*Akcie na majitele mohou být vydány pouze jako zaknihovaný cenný papír nebo jako imobilizovaný cenný papír.*

³⁵ Štěpánková, K. [online]. Kusové akcie – Cesta k zefektivnění Správy Společnosti. EPRAVO.CZ. [cit. 2024-02-15] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kusove-akcie-cesta-k-zefektivneni-spravy-spolecnosti-89798.html>.

³⁶ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1291.

³⁷ § 263 odst. 2 ZOK.

³⁸ HLADÍK, René. *Trhy cenných papírů: (akcie a dluhopisy)*. 4. opravené a doplněné vydání. Ústí n. L.: Reneco, 2015. ISBN 978-80-86563-40-9.

Akcionáři nejsou oprávněni požadovat vydání svých imobilizovaných akcií z hromadné úschovy“. Akcie na majitele z důvodu zrušení tzv. anonymních akcií může emitent vydávat pouze tehdy, jsou-li dány do úschovy, tedy jinak dojde k jejich imobilizaci. Úschovu těchto akcií upravuje obecná úprava o úschově cenných papírů podle ustanovení § 2409 a násl. Obč. Zák., na základě kterého mimo jiné „*Schovatel vede evidenci o cenném papíru uloženém do úschovy, jejímž obsahem je též identifikace uschovatele a místo uložení cenného papíru.*“³⁹ Podle dalších ustanovení, a to zejména ustanovení § 2413 a 2414 Obč. Zák. platí, jsou-li uschovány emitentem cenné papíry do hromadné úschovy, je tento cenný emitován dnem, kdy je předána schovateli ve prospěch prvního nabyvatele jakožto vlastníka. Majitel takto uschované akcie má právo požadovat její vydání jen za podmínek stanovených v emisních podmínkách akcie. Schovatelem této akcie jakožto imobilizovaného cenného papíru může být pouze osoba, která je oprávněna vést samostatnou evidenci investičních nástrojů podle ZKPT a zároveň pro druhého schovatele musí mít oprávnění vést evidenci navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů podle stejného zákona. V případě, kdy nelze požadovat vydání jednotlivého cenného papíru v úschově, je zde přiměřeně užito ustanovení o zaknihovaných cenných papírech. Dále podle ustanovení § 2412 odst. 2 Obč. Zák. se podmínky takto uschovaných imobilizovaných cenných papírů řídí pravidly vedení samostatné evidence investičních nástrojů podle ZKPT. V již výše zmíněném zmíněném § 274 odst. 2 ZOK, podle kterého akcionář nemůže požadovat vydání takto uschované akcie na majitele z hromadné úschovy, avšak v tomto případě není zákonem vyloučena přeměna imobilizovaného cenného papíru na zaknihování a rovněž ani změna imobilizované akcie na majitele na akcii na jméno, přičemž podle ustanovení § 416 a ustanovení § 417 odst. 2 ZOK se vyžaduje k rozhodnutí o změně formy akcie souhlas minimálně dvoutřetinové většiny hlasů přítomných akcionářů a tříčtvrtinové většiny hlasu přítomných akcionářů, vlastníci tyto akcie. Zároveň podle ustanovení §§ 415, 416 a 417 odst. 2 ZOK pokud bude valná hromada

³⁹ § 2409 odst. 2 Obč. Zák.

rozhodovat o změně akcie na zaknihovanou akcii anebo naopak, je zde vyžadován souhlas prosté většiny přítomných akcionářů na valné hromadě.⁴⁰

K této problematice dále pojednává ustanovení § 536 a násl. Obč. Zák. ze kterého plyne, že pokud valná hromada rozhodne po změně zaknihovaných akcií na akcie, je povinna bez zbytečného odkladu toto rozhodnutí zveřejnit a zároveň uveřejnit způsobem poskytující dálková přístup, kdy dále centrální depozitář předá společnosti výpis z centrální a navazující evidence, jež obsahují údaje o emisi zaknihovaných akcií, jejích vlastnících a další zákonem vymezeny skutečnosti a po vyhotovení tohoto výpisu nesmí centrální depozitář ani majitel účtu zákazníků provést ve své evidenci zápis vztahující se k zaknihovaným akciím přeměněným na akcie. Centrální depozitář následně zruší evidenci zaknihovaných akcií, a to nejpozději měsíc po vyhotovení uvedeného výpisu, a toto zrušení je povinen dále oznámit organizátorovi evropského regulovaného trhu, na kterém jsou akcie přijaty k obchodování, dále účastníkům centrálního depozitáře, jež tyto skutečnosti oznámí akcionářům se zaknihovanými akciemi a majiteli účtu zákazníků. Akcionáři vlastníci zaknihovanou akcii, která byla přeměněna na akcii, vzniká po zrušení evidence zaknihovaných akcií právo na odevzdání této akcie emitentem.⁴¹

3.4.2 Akcie na jméno

Zde hovoříme o „*akcii ve formě cenného papíru na řad, která se označuje jako akcie na jméno*“.⁴² Majitel této akcie je společností znám, jelikož na cenném papíru, v našem případě na akcii, je vlastník evidován a při jeho změně se provádí změna evidence nebo zápisu jména na cenném papíru.⁴³ Tato forma akcie se tedy převádí rubopisem, ve kterém je specifikován nabyvatel, a k účinnosti převodu akcie se vyžaduje oznámení změny akcionáře společnosti a předložení akcie, přičemž převoditelnost může být stanovami omezena, a tato skutečnost je

⁴⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN. Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 456-457.

⁴¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN. Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 456-457.

⁴² § 263 odst. 3 ZOK.

⁴³ HLADÍK, René. *Trhy cenných papírů: (akcie a dluhopisy)*. 4. opravené a doplněné vydání. Ústí n. L.: Reneco, 2015. ISBN 978-80-86563-40-9.

účinná dnem zápisu do obchodního rejstříku.⁴⁴ Identifikační údaje majitele akcie, jež jsou její zákonnou náležitostí, jsou u fyzické osoby její jméno, příjmení, datum narození, případně rodné číslo. V případě právnické osoby jsou tyto identifikační údaje její název, sídlo a identifikační číslo. Mimo tyto podmínky nejsou další přímo zákonem definovány a stanoveny, proto je tuto akcii možné vydat jak v listinné podobě, tak v zaknihované. Převoditelnost této akcie může být omezena stanovami společnosti, avšak úplné vyloučení převoditelnosti zákon zakazuje, kdy obecnou podstatou omezení převoditelnosti akcií na jméno je zajištění stávajících akcionářů schopnost udržet si kontrolu akcionářské struktury ve společnosti. Toto omezení bývá obecně buď tím, že je převedení akcie na jméno podmíněno souhlasem orgány společnosti podle stanov, kterými mohou být valná hromada, představenstvo, dozorčí rada nebo jiný orgán, a nebo se omezení vztahuje na převod těchto akcií pouze mezi akcionáři společnosti. Seznam akcionářů vlastníci akcie na jméno je akciová společnost povinna zapisovat a vést, kdy tento seznam je neveřejný a obsahuje zákonem ukládané údaje o druhu akcie, její jmenovitou hodnotu a další viz ustanovení § 259 ZOK, přičemž tento seznam slouží pouze pro potřeby akcionářů, kteří jako jediní mohou nakládat s v něm uvedenými údaji a zároveň za akcionáře považuje zákon toho, kdo je v tomto seznamu zapsán.⁴⁵

3.5 Zatímní list

Jedná se o dalších druh účastnického cenného papírů vydávaného akciovou společností, který je úzce spjat s nesplacenou akcií, kdy tento je blíže upraven v ustanovení § 285 ZOK. Vydání zatímního listu závisí čistě na stanovách akciové společnosti, přičemž se tím pádem nejedná o obligatorní záležitost a vydává se při založení společnosti anebo zvyšování jejího základního kapitálu, kdy mohou zakladatelé nebo valná hromada rozhodnout, že do splacení emisního kursu akcie budou akcionářská práva spojena se zatímním listem, nikoliv s nesplacenou akcií, tudíž se jedná o cenný papír s vtělenými právy a povinnostmi akcionáře do doby, dokud nedojde k úplnému splacení emisního kursu akcií. Zatímní listy jsou vydávány zejména v situaci, kdy byl do obchodního rejstříku zapsán základní

⁴⁴ § 270 ZOK.

⁴⁵ CHALUPA, Ivan a REITERMAN, David. *Základy soukromého práva*. Beckova skripta. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-542-8. s. 61.

kapitál společnost, nebo jeho změna, ale tento doposud nebyl splacen, tudíž část z něj není kryt vklady akcionářů, které by byly poskytnuty společnosti a přešly do jejího majetku. Při zakládání akciové společnosti se zakladatelé upisují poskytnutí vkladu společnosti do jejího základního kapitálu tím, že se upíše konkrétní počet akcií o určité jmenovité hodnotě nebo konkrétní počet kusových akcií, se kterými je spjat závazek splatit její emisní kurs a tím poskytnout akciové společnosti zdroje pro realizaci podnikání, kdy při podání návrhu zápisu společnosti do obchodního rejstříku musí být splaceno celé emisní ážio těchto akcií a v souhrnu alespoň 30% jmenovité hodnoty nebo účetní hodnoty takto upsaných akcií. Při splacení těchto akcií před zápisem akciové společnosti do obchodního rejstříku je správcem vkladu vystaveno písemné potvrzení, které není cenným papírem, avšak po vzniku společnosti bude vyměněno za akcie nebo zátiční listy. Obdobný postup se užívá i při zvyšování základního kapitálu emitováním nových akcií.⁴⁶

Zatíční list jako takový je cenný papír soukromý, jelikož je vydáván akciovou společností jakožto právníkou osobou soukromého práva, avšak na rozdíl od akcie se nejedná o cenný papír zastupitelný, jelikož má formu cenného papíru na řad a je vydáván každému akcionáři individuálně z důvodu, že jeho jmenovitá nebo účetní hodnota je tvořena součtem akcionářem upsaných hodnot akcií, které sice upsal, ale doposud nesplatil. Tento cenný papír se dá považovat za investiční nástroj, a to zejména z toho důvodu, že představuje podíl na základním kapitálu akciové společnosti, avšak podle zákona nemůže být vydán jako zaknihovaný cenný papír a má pouze dočasnou existenční povahu, kvůli čemuž se nejedná o typický cenný papír se, kterým je na kapitálovém trhu obchodováno. Zatíční list má zákonem předepsané náležitosti upraveny v ustanovení § 285 odst. 2 ZOK, kdy každý tento cenný papír na řad musí obsahovat podle tohoto ustanovení zejména označení, že se jedná o zátiční list, dále jednoznačně identifikovanou společnost, ke které tento cenný papír náleží, jednoznačnou identifikaci vlastníka

⁴⁶ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 86.

tohoto cenného papíru, jmenovitou hodnotu zatímního listu, která je tvořena součtem jmenovitých hodnot nesplacených akcií a další.⁴⁷

3.5.1 Zatímní list jako část základního kapitálu společnosti

U akciové společnosti je základní kapitál rozvržen počtem akcií podle ustanovení § 243 ZOK, což znamená, že akciová společnost má jakožto společnost kapitálová schopnost získávat vlastní zdroje financování z vkladů anonymních osob, avšak dále neupravuje techniky splacení těchto vkladů, a to dosažení stavu, při kterém je základní kapitál společnosti plně splacen a kryt reálným majetkem ve vlastnictví společnosti k jejím potřebám. „Skutečnost, že závazek ke splacení vkladu může být plněn postupně, se plně odráží až ve vztahu akcie a zatímního listu. Jestliže jmenovitá hodnota akcie reprezentuje část základního kapitálu, která již byla splacena, potom skutečnost, že byly vydány akcie, signalizuje, že hodnota základního kapitálu vyjádřena v jejích nominálních hodnotách, byla již tvořena majetkově. Pokud je však skutečnost, že dosud nedošlo ke splacení celého rozsahu emisního kursu vyjádřena tak, že nejsou vydány akcie, ale existuje jen jako obligace ve formě nesplacených akcií, popř. jsou vydány zatímní listy, je zřejmé, že část akcionářů ještě svoji vkladovou povinnost v celém rozsahu nesplnila.“ Nesplacená část základního kapitálu se u zatímních listů vyjadřuje souhrnem jejích jmenovitých hodnot, kdy z tohoto důvodu tato hodnota nemůže být stanovena zakladateli nebo jinými orgány společnosti, ale stanoví se v závislosti na jmenovité hodnotě akcie rozsahem nesplacené části vkladu akcionáře. Jmenovitá hodnota zatímního listu je tedy v čase proměnlivá podle toho, jak akcionář poskytuje společnosti chybějící plnění. V průběhu splácení své vkladové povinnosti jsou akcionáři postupně vydávány akcie a další zatímní list, kdy tento list má akcionář pouze jeden, jež nahrazuje všechny jeho akcie, u kterých dosud nesplatil emisní kurs.⁴⁸

⁴⁷ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 87.

⁴⁸ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 88.

3.5.2 Zatímní list jako nositel práv a povinností akcionáře

Z pohledu práv a povinností se zatímní list neodlišuje od akcie, kterou po splacení nahrazuje, neboť i pro zatímní list platí, že se jedná o cenný papír deklaratorní, neboť se osoba, jež jej drží, podílí na základním kapitálu akciové společnosti a tím je oprávněna vykonávat práva akcionáře. Práva vtělená do zatímního listu nejsou závislá na rozsah jejího splacení akcionářem, ale tyto práva náleží všem, jež se zavázali splatit vklad do akciové společnosti, kdy v ustanovení § 426 písm. a) ZOK stanoví, že akcionáři je zakázáno vykonávat hlasovací právo spojené se zatímním listem, pokud je v prodlení při splácení vkladu, což tedy znamená, že akcionář může hlasovat jen v rámci jeho držených a tedy řádně splacených akcií, ale hlasy spojené se zatímním listem se v případě prodlení nepočítají do splacení jejich emisního kursu. Povinnost splatit emisní kurs akcií, ke kterým se akcionář upsal, je časově omezena ve stanovách a v případě zvyšování základního kapitálu podle usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu emitováním nových akcií, avšak nejpozději do jednoho roku ode dne vzniku společnosti nebo účinnosti zmíněného usnesení.⁴⁹

Právní věta usnesení vydaného Nejvyšším soudem ze dne 23.02.2011, sp. zn. 29 Cdo 4946/2009 k této problematice uvádí: „*Poté, co splatil upisovatel celý emisní kurs akcií, může převést svůj podíl v akciové společnosti, i když společnost dosud nevydala akcie.*“

4 Práva spojená s akcií

4.1 Hlasovací právo

Hlasovací právo náleží všem držitelům kmenové akcie dané společnosti a v rámci tohoto práva se dále rozlišuje hlasovací síla. V akciové společnosti je hlasovací síla neboli počet hlasů spojených s jednou akcií, povinnou náležitostí stanov podle ustanovení § 250 odst. 2 písm. e) ZOK, avšak v případě, kdy společnost vydá kusové akcie, připadá na každou tuto akcii jeden hlas, zároveň ohledně akcie se jmenovitou hodnotou, neobsahuje zákon žádné dispoziční pravidlo pro určení

⁴⁹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 88.

hlasovací síly a v případě prioritní akcie, pokud není ve stanovách určeno jinak, je bez hlasovacího práva podle ustanovení § 278 odst. 2 ZOK. *„Zákonná úprava hlasovací síly je tak v kapitálových společnostech dispozitivní a zdůrazňuje autonomii vůle“*. Hlasování v kapitálových společnostech se podřizuje většinovému rozhodování a akcie,⁵⁰ se kterými není spojeno hlasovací právo, nesmí přesáhnout 90 % základního kapitálu společnosti.⁵¹

Hlasovací právo je akcionářem vykonáváno především na valné hromadě, které se tradičně účastní fyzicky a hlasuje na ní. K tomuto právu se dále váže § 398 odst. 1 ZOK, který dovoluje akcionáři podílet se na řízení společnosti i mimo valnou hromadu, z čehož dále plyne v souladu s ustanovením § 398 odst. 2, 3, 4 ZOK, pokud tak připouští stanovy společnosti, že hlasovat může akcionář i distančním způsobem za využití technických prostředků, případně korespondenčně. V tomto případě se koná valná hromada a část akcionářů je na ní fyzicky přítomna, zatímco další část akcionářů se jí účastní a vykonává svá práva distančně. Akcionáři mohou dále vykonávat své hlasovací právo prostřednictvím rozhodování per rollam podle ustanovení § 418 až 420 ZOK, což zjednodušeně znamená rozhodování valné hromady bez zasedání, zpravidla korespondenčně nebo využití technických prostředků.⁵²

„Hlasování akcionáře na valné hromadě je projevem jeho vůle“, kdy akcionář touto cestou vyjadřuje svůj souhlas nebo nesouhlas s různými návrhy a toto hlasování má povahu právního jednání ve smyslu ustanovení § 545 a násl. Obč. Zák., kdy takto akcionář činí projev své individuální vůle za předepsaných podmínek, a takto si k výkonu hlasovacího práva může zvolit i svého zmocněnce v souladu s ustanovením § 399 ZOK. Každý akcionář, pokud se na něj nevstavuje zákaz výkonu hlasovacího práva podle ustanovení § 309 odst. 1, § 318 odst. 1, § 319

⁵⁰ LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-778-1.

⁵¹ § 276 odst. 2 ZOK.

⁵² LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1605.

odst. 2 a § 426 ZOK anebo není-li toto právo spojeno s jeho akciemi, má hlasovací právo.⁵³

Ke zmíněnému ustanovení § 250 odst. 2 písm. e) ZOK, který pojednává o stanovení počtu hlasů spojených s jednou akci, nejsou stanovy omezeny tím, aby na akcii se stejnou jmenovitou hodnotou připadal stejný počet hlasů, což je označováno jako princip proporcionality a k určení hlasů spojených s jednou akcií plynou následující pravidla:

1. *„jsou-li vydány akcie o různé jmenovité hodnotě, musí stanovy obsahovat také počet hlasu vztahujících se k té které výši jmenovité hodnoty akcií a celkový počet hlasů ve společnosti - § 250 odst. 2 písm. e) ZOK“,*
2. *„jsou-li vydány kusové akcie, na jednu akcii připadá jeden hlas, ledaže stanovy připouští vydání akcií s rozdílnou váhou hlasů, přičemž nelze použít ustanovení zákona týkající se jmenovité hodnoty - § 276 odst. 3 a 4 ZOK“.*⁵⁴

Akciová společnost může podle zákona emitovat již zmíněnou akcii se zvláštními právy, se kterou, co se týče hlasovacího práva, může být spojena rozdílná váha hlasů, kdy zákon neobsahuje jakékoliv omezení ve vztahu jmenovité nebo účetní hodnoty akcie a počtem jejích hlasů a díky tomuto může akciová společnost emitovat i tzv. hlasovací akcie. Tato akcie má zpravidla vyšší váhu hlasů v porovnání s ostatními akciemi se stejnou jmenovitou hodnotou, nebo hodnotou účetní v případě akcií kusových, a tímto nabourává princip proporcionality, jelikož podíl akcionáře na základním kapitálu společnosti v návaznosti na jím držené akcie je jiný než jeho hlasovací síla. Od principu proporcionality, který se také označuje jako princip one share – one vote, tedy jednoduše dává každé akcii právě jeden hlas, se výše zmíněným právní úpravou odklání a dává zakladatelům akciové

⁵³ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1605.

⁵⁴ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1605-1606.

společnosti a dále valné hromadě ve svých stanovách možnost flexibilněji určit počet hlasů připadající za jednu akcii.⁵⁵

4.2 Právo účasti na valné hromadě

Ustanovení § 353 odst. 1 ZOK přímo hovoří o oprávnění akcionářů účastnit se valné hromady a hlasovat na ní a dále v § 167 odst. 1 a § 398 odst. 1 ZOK dává akcionářům právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě, případně mimo ni a touto účastí může akcionář uplatňovat své právo, podle kterého se podílí na řízení společnosti. Zároveň i když zákon tak přímo nestanoví, valnou hromadu tvoří všichni společníci dané společnosti.⁵⁶

Jedná se tedy o základní právo každého akcionáře, přičemž tohoto práva nemůže být akcionář zbaven i pokud není oprávněn vykonávat hlasovací právo a rovněž se akcionář tohoto práva nemůže vzdát, avšak nemá zákonnou povinnost jej vykonávat a valné hromadě se nutně vždy účastnit. Účast na valné hromadě je především spjata s dalšími akcionářskými právy jako například právo hlasovat a požadovat vysvětlení, kdy tato práva může akcionář vykonávat primárně během své přítomnosti na valné hromadě. Ze zákona, zejména z ustanovení § 398 odst. 1 ZOK plyne, že akcionář se může podílet na výkonu svých práv co se řízení společnosti týče i mimo valnou hromadu, a tedy neúčast na ní nebrání k tomu, aby akcionář tyto svá ostatní práva vykonával. Zákon dále v ustanovení § 398 odst. 2, 3 a 4 ZOK dovoluje akcionáři účastnit se hlasování valné hromady distančně za užití technických prostředků nebo korespondenčně, dále může bez účasti na ní žádat o vysvětlení podle ustanovení § 357 ZOK a uplatňovat návrhy a protinávrhy k záležitostem na pořad jednání, což mu umožňuje ustanovení § 361 odst. 2 a § 363 ZOK. V případě, kdy není akcionář oprávněn některá ze svých účastnických práv, zejména právo hlasovat na valné hromadě podle ustanovení § 427 anebo vlastní-li akcionář akcie se kterými není spojeno hlasovací právo, kdy tyto jsou například již uvedené prioritní akcie, nejsou tyto skutečnosti překážkou, které by

⁵⁵ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1606-1607.

⁵⁶ LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-778-1.

zasahovaly do oprávnění akcionáře se valné hromady účastnit a, toto právo náleží akcionáři vždy, nezakazuje-li výkon tohoto právo zákon, případně rozhodnutí soudu či správního orgánu.⁵⁷

Zákon k účasti na valné hromadě dovoluje akcionáři, že se jí nemusí účastnit osobně, ale prostřednictvím svého zástupce na základě plné moci v souladu s ustanovením § 399 ZOK a účast na valné hromadě, ať už se jí účastní akcionář osobně, nebo jeho zástupce, se eviduje do prezenční listiny podle § 413 ZOK, která slouží pouze k dokumentaci přítomných a do této listiny se rovněž zapisují akcionáři, kteří se valné hromady účastní distančně.⁵⁸

4.3 Individuální informační právo akcionáře

Vedle kolektivního informačního práva, které akcionář vykoná svou účastí na valné hromadě, mu přísluší rovněž i individuální informační právo, neboli právo na vysvětlení upravené v ustanovení § 357 ZOK, kde je v odst. 1 uvedeno „*Akcionář je oprávněn požadovat a obdržet na valné hromadě od společnosti vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení obsahu záležitostí zařazených na valnou hromadu nebo pro výkon jeho akcionářských práv na ní. Stanovy mohou určit, že každý akcionář má pro přednesení své žádosti přiměřené časové omezení.*“⁵⁹ Společnost je dále podle ustanovení § 358 odst. 1 ZOK povinna poskytnout vysvětlení přímo na valné hromadě, nebo pokud to není možné, poskytne společnost vysvětlení do 15 dnů ode dne konání valné hromady. Podmínky a náležitosti tohoto vysvětlení jsou dále upraveny v ustanovení § 358 odst. 2, § 359 a §360 ZOK.

Toto je právo je akcionářům uděleno zejména proto, aby při své možnosti realizovat své právo podílení se na řízení společnosti měli možnost být seznámeni

⁵⁷ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1603-1604.

⁵⁸ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1604-1605.

⁵⁹ LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech.* Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-778-1.

se všemi důležitými skutečnostmi pro řádné posouzení záležitostí, jež jsou na pořadu jednání valné hromady anebo o kterých valná hromada rozhoduje. Právo na vysvětlení lze uplatnit pouze na jednání valné hromady nebo v souvislosti s ní, přičemž není-li valná hromada svolána a tím pádem není určen pořad jednání na ní, nejsou zde ani skutečnosti, ke kterým by byla třeba podávat vysvětlení a rovněž pokud se akcionář valné hromady neúčastní, žádné vysvětlení obdržet nemůže. Toto vysvětlení poskytuje akcionáři vykonávající své právo představenstvo společnosti, kdy členové představenstva jsou povinni účastnit se valné hromady podle ustanovení § 402 odst. 3 věta první ZOK a představenstvo zároveň může zajistit poskytnutí takové vysvětlení skrze další osoby. Akcionáři o vysvětlení žádají z pravidla ústně na jednání valné hromady, kdy předseda valného hromady musí umožnit akcionářům požadovat vysvětlení před začátkem hlasování, neboť poskytnuté vysvětlení po hlasování valné hromady by nenaplnilo účel tohoto práva. Akcionáři toto vysvětlení mohou podávat i písemné před začátkem valné hromady, pokud je již uveřejněna pozvánka na valnou hromadu podle ustanovení § 406 odst. 1 ZOK a tím pádem je i znám pořad jednání na ní. Společnost nemůže ve svých stanovách ani jiným způsobem akcionáři toto právo odejmout.⁶⁰

4.4 Právo podávat návrhy a protinávrhy

Jedná se o jedno z dalších práv akcionáře, kterým se podílí na řízení společnosti v rámci ustanovení § 398 odst. 1 ZOK, tedy „*Akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni.*“ Toto právo je dáno akcionáři v ustanovení § 361 a násl ZOK, jež dále stanoví vypořádávání se s návrhy a jejich zveřejnění ze strany společnosti, přičemž jsou-li návrhy a protinávrhy doručené nejpozději 3 dny před konáním valné hromady, jsou tyto bez odkladu uveřejněny na internetových stránkách společnosti a v případě doručení nejpozději 5 dnů před konáním valné hromady, uveřejní spolu s tímto představenstvo nebo správní rada i své stanovisko, kdy tato lhůta může být upravena stanovy společnosti. K tomuto Josková L. uvádí, že právo podávat návrhy a protinávrhy „*akcionářům zajišťuje, že (alespoň teoreticky) nejsou*

⁶⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN. Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 540-541.

*odsouzení k prostému hlasování pro či proti přijetí navrženého usnesení, ale pomocí protinávrhu mohou dosáhnout přijetí odlišného usnesení které jim více vyhovuje. Jedná se zároveň o jednu z mála možností, jak sdělit ostatním akcionářům své představy o řízení společnosti“.*⁶¹

Toto právo však nedává akcionářům oprávnění navrhopvat jakékoliv záležitosti na pořad jednání valné hromady, kdy tento druh práva mají pouze kvalifikovaní akcionáři upraveni v § 365 ZOK a právo navrhopvat zmíněné jim dává ustanovení § 369 ZOK, avšak tohle právo může být dáno akcionáři stanovami společnosti. Zákon rozlišuje pojmy návrh a protinávrh, avšak praktický význam takové rozlišení nemá, poněvadž se pod těmito termíny skrývá víceméně stejné právo, tedy právo umožňující akcionáři vyjádřit se k tomu, jaké usnesení by mělo být valnou hromadou přijato. Protinávrh akcionáře, tedy opak návrhu, znamená, aby valná hromada rozhodla v rozporu s návrhem představenstva, anebo aby valná hromada rozhodla v souladu s návrhem představenstva společnosti, ale pozměnila některé části usnesení. Akcionáři podle výše zmíněné zákona podávají své návrhy a protinávrhy před samotným konáním valné hromady, a to zejména za účelem možnosti seznámení ostatních akcionářů a představenstva s jejich obsahem, a tím mohli k těmto návrhům či protinávrhům zaujmout své stanovisko, tedy zvážit, jak o těchto budou hlasovat.⁶²

4.5 Právo dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady

Právo dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady je dalším z práv akcionářů společnosti podle ustanovení § 428 a další ZOK, přičemž se jedná o právo spolutvořící podíl.⁶³ Tohoto práva podle zmíněného ustanovení § 428 ZOK se může mimo akcionáře dovolávat rovněž každý člen představenstva, dozorčí a správní rady nebo likvidátor a, to pro rozpor s právními předpisy, stanovami anebo rozpor s dobrými mravy.

⁶¹ JOSKOVÁ, Lucie. *Právo akcionáře podávat návrhy a protinávrhy. Obchodněprávní revue*. 2014. ISSN 1213-5313

⁶² ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN. Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 550-551.

⁶³ Usn. Nejvyššího soudu ze dne 10.10.2018, 27 Cdo 1499/2017

Jedná se o právo, které představuje pro navrhovatele prostředek ochrany individuálních práv a právního postavení a zároveň se jedná o nástroj obecné ochrany zákonnosti ve společnosti, co se týče zejména souladu se zakladatelskými dokumenty a stanovami. Pro přezkoumání neplatnosti usnesení vydaného valnou hromadou se postupuje v souladu s ustanovením § 428 až 430 ZOK spolu s obecnou právní úpravou a to ustanovením § 258 až 261 Obč. Zák., přičemž podmínkou dovolávat se neplatnosti ze strany akcionáře, je povinnost podání protestu upraveného v ustanovení § 424 ZOK.⁶⁴

Od tohoto práva je dále třeba odlišovat řízení o zneužití hlasování podle ustanovení § 212 Obč. Zák., přičemž toto řízení je nezávislým řízením o vyslovení neplatnosti valné hromady a v případě takového zneužití se nepochybně jedná o důvod založit neplatnost takového usnesení, neboť zákon nezakazuje přezkum zneužití hlasovacích práv v jiném řízení. *„Řízení o neplatnosti usnesení valné hromady akciové společnosti proto zásadně nahradí řízení o vyslovení zneužití hlasovacích práv, pokud navrhoval sleduje prohlášení neplatnosti přijatých usnesení“*. V tomto případě dále postupuje soud tím, že k hlasům, které byly zneužity se nepřihlíží.⁶⁵

4.6 Práva kvalifikovaných akcionářů a jejich případná obdoba

Zákonem označená osoba, jako kvalifikovaný akcionář, je vymezena v ustanovení § 365 ZOK, na základě kterého se společník stane kvalifikovaným akcionářem, pokud souhrnná jmenovitá hodnota jeho akcií dosáhne alespoň 3 % základního kapitálu, přičemž tento kapitál akciové společnosti musí být alespoň 100 000 000 Kč. Pokud je základní kapitál společnosti 100 000 000 Kč nebo nižší, postačuje akcionáři k získání tohoto titulu vlastnit akcie v souhrnné jmenovité hodnotě alespoň 5 % a v případě, kdy je základní kapitál společnosti 500 000 000 Kč nebo vyšší, je tato podmínka omezena pouze na 1 %. Odst. 4 zmíněného ustanovení

⁶⁴ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1966-1967.

⁶⁵ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1967.

ZOK dále stanoví, že „*k ujednáním stanov zužujícím zákonnou úpravu práv kvalifikovaných akcionářů se nepřihlíží*“, což v jistém smyslu omezuje zakladatele společnosti a ostatní akcionáře, neboť je-li zakázáno omezení práv, je rovněž nepřípustné jejich odebrání.⁶⁶

Kvalifikovaný akcionář může zejména požadovat po společnosti svolání valné hromady k projednání jím navržených záležitostí, kdy představenstvo nebo právní rada společnosti toto uskuteční nejpozději do 40 dnů ode dne doručení žádosti a v případě společnosti, jejíž akcie jsou obchodovány na evropském trhu, je tato lhůta prodloužena na 50 dnů a pokud společnost takto neuskuteční, je kvalifikovaný akcionář ke svolání valné hromady zmocněn soudem spolu přidělením práv jednat za společnost ve věcech související s valnou hromadou. Tento akcionář má dále právo požadovat zařazení jeho záležitosti na pořad valné hromady, kdy je mu vyhověno, pokud splní podmínky uvedeny v ustanovení § 369 ZOK a zároveň může požadovat dozorčí radu o přezkum výkonu působnosti představenstva, kdy ta mu musí vyhovět nejpozději do 2 měsíců ode dne doručení žádosti.⁶⁷

4.7 Právo na podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích

Akcionáři je toto právo na dividendu výslovně uděleno v ustanovení § 348 a násl. ZOK, na základě kterého má akcionář právo na podíl na zisku, který je splatný do 3 měsíců od schválení účetní závěrky a na jiných vlastních zdrojích, kdy vyplácení těchto zdrojů se rozumí v penězích, jež schválila valná hromada určených podle stanov k určitému druhu akcie, případně podílem jmenovité hodnoty akcie ve vztahu k základnímu kapitálu a mimo zmíněné podmínky k vyplácení zisku je k tomuto dále zapotřebí rozhodnutí statutárního orgánu kapitálové společnosti, který je takto povinen postupovat v souladu s ustanovením § 40 odst. 1 ZOK, podle

⁶⁶ LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-778-1.

⁶⁷ § 366, 367, 368, 369 a 370 ZOK.

kterého je statutární orgán povinen zvážit, zda toto vyplacení nebude mít za důsledek úpadek společnosti a v takovém případě zisk vyplatit nesmí.⁶⁸

Podíl na zisku se jinak označuje jako dividenda, která je vyplácena, pokud tak rozhodne valná hromada za podmínek podle ustanovení § 34 a 350 ZOK, přičemž toto neplatí u akcií s pevným podílem na zisku. Dividenda může být akciovou společností jejím akcionářům vyplácena i jinak než pouze v penězích, a to například v cenných papírech společnosti, kdy tuto skutečnost upravují stanovy společnosti.⁶⁹

4.8 Právo na podíl na likvidačním zůstatku

Právo na podíl likvidačního zůstatku má při zrušení obchodní korporace likvidací každý společník a nestanoví-li stanovy jinak, vyplácí se podíl v penězích, přičemž se tento rozdělí mezi společníky do výše jejich podílů, tedy obecně celkovou jmenovitou hodnotou akcií akcionáře v porovnání se základním kapitálem společnosti.⁷⁰

4.9 Právo na vypořádací podíl

V případě, kdy společník opustí společnost a nemá právního nástupce, má právo na vypořádací podíl, což je část majetku společnosti, která mu náleží. Pokud společenská smlouva neurčí jinak, vypořádací podíl se stanoví na základě základního kapitálu společnosti, jak je uvedeno v účetní závěrce ke dni opuštění společníka. Pokud je skutečná hodnota majetku odlišná od účetní hodnoty, vypořádací podíl se stanoví na základě reálné hodnoty majetku upraveného o

⁶⁸ Práva a Povinnosti Akcionáře: Právo na Podíl Na Zisku [online]. BusinessInfo.cz. [cit. 2024-02-03]. Dostupné z <https://www.businessinfo.cz/navody/prava-povinnosti-akcionare-p RBI/5/#pravo-na-podil-na-zisku>

⁶⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN. Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 550-530.

⁷⁰ JUDr. P. (Ne)poměrný a (Ne)peněžitý Podíl na Likvidačním Zůstatku [online]. Právní prostor [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/nepomerny-nepenezity-podil-na-likvidacnim-zustatku>

dluhy. Vypořádací podíl se pak rozdělí mezi zbývajících společníky podle jejich podílů ve společnosti.⁷¹

K této problematice, zejména v případě akcií na majitele, se vyjádřil Nejvyšší soud dne 27.05.2015 usnesením pod sp. zn. 29 Cdo 1704/2014, jejíž právní věta uvádí následující: „Z právní povahy listinných akcií na majitele, zejména z jejich snadné (a okamžitě realizovatelné) převoditelnosti, je zřejmé, že menšinový akcionář své oprávnění na výplatu vypořádání může hlavnímu akcionáři prokázat pouze tak, že mu předloží akcie zaniklé společnosti (popř. písemné prohlášení o jejich úschově či uložení). Teprve předložením akcií zaniklé společnosti vzniká hlavnímu akcionáři, povinnost poskytnout tomu, kdo akcie předložil, přiměřené vypořádání a pouze osoba, která akcie, hlavnímu akcionáři předložila (a má tudíž právo na výplatu vypořádání), je oprávněna domáhat se u soudu přezkoumání výše vypořádání (dorovnání) podle § 220p odst. 4 obch. zák. ve spojení s § 220k, odst. 1 obch. zák.“

5 Vklad do kapitálové společnosti

Vkladem do kapitálové společnosti, v tomto případě do akciové společnosti, je peněžní hodnota vkladu do základního kapitálu akciové společnosti, kde předmět vkladu se společník, nebo budoucí společník, zavazuje vložit do společnosti, a to za účelem získání účasti v ní, nebo její zvýšení, a tato povinnost se plní peněžitým nebo nepeněžitým vkladem a po dobu trvání společnosti, ani po jejím zániku, nemá společník právo vrácení jakékoliv formy vkladu, kdy v případě zániku je tato skutečnost upravena v rámci práva na podíl na likvidačním zůstatku a právo na vypořádací podíl.⁷²

Tyto skutečnosti jsou dále pro akciové společnosti upraveny v ustanovení § 247, 248 a 249 ZOK, podle kterého nesmí být emisní kurs akcie nižší než její jmenovitá hodnota, přičemž emisním kursem se rozumí cena, za kterou akciová společnost její akcie emituje, neboli uvádí do oběhu a obdobné pravidlo se použije u akcie kusové, tedy akcie bez jmenovité hodnoty, kdy tohle pravidlo je upraveno tím, že

⁷¹ § 36 ZOK

⁷² § 15, 16 ZOK

emisní kurs nesmí být nižší než účetní této akcie, přičemž účetní hodnota se počítá ze základního kapitálu, který se vydělí počtem akcií společnosti, a tím je zjištěna účetní hodnota jedné akce.

6 Obchodovatelnost akcie na trhu

Akcie jakožto investiční cenný papír a investiční nástroj je obchodovatelná na kapitálovém trhu, kdy nejvýznamnější část tohoto trhu představuje regulovaný trh, který v České republice organizuje především Burza cenných papírů Praha, a.s. Základní charakteristikou akcie jakožto investičního cenného papíru, je její schopnost přinášet investiční příjmy, přičemž akcionářská práva spjatá s akcií v tomto případě ustupují do pozadí. Kurs investičního nástroje, v našem případě akcie, se při obchodování uveřejňuje a podléhá doзору České národní banky, díky čemuž je regulovaný trh pro investora relativně bezpečný k realizaci jeho investičních záměrů. Akcie přijaté pro obchodování na tomto trhu, musí vyhovovat bezpečnostním podmínkám zajišťující investorům primárně dostatek informací k obchodované akci a jejího emitenta, a musí splňovat podmínky uvedené v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu, případně další podmínky stanovené organizátorem regulovaného trhu podle jeho uveřejněných podmínek.⁷³

Z pohledu akciové společnosti jakožto emitenta akcie je na její vůli, zda požádá o přijetí jejích akcií k obchodování a tuto skutečnost rozhoduje valná hromada podle ustanovení § 421 odst. 2 písm. i) ZOK. Účastnický cenný papír může být na základě rozhodnutí valné hromady podléhající ustanovení § 417 odst. 2 ZOK, tedy odsouhlasením minimálně tříčtvrtinovou většinou hlasů přítomných akcionářů, vyřazen z obchodování na evropském regulovaném trhu, kdy emitent musí dále podat žádost o vyřazení akcií z obchodování konkrétnímu regulovanému trhu a musí vyrozumět Českou národní banku, spolu s uveřejněním tohoto rozhodnutí způsobem, jež umožňuje dálkový přístup a organizátor regulovaného trhu zajistí ukončení obchodování s tímto cenným papírem akciemi. Akciová společnost, jejíž akcie jsou obchodovány na kapitálovém trhu, musí vypracovávat pololetní a

⁷³ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 83-84

výroční zprávu v souladu s ustanoveními § 118 a 119 ZKPT, přičemž obsahují zejména účetní a další údaje, které poskytují investorům reálný obraz o finanční situaci, podnikatelské činnosti a hospodaření akciové společnosti za předešlé období. Mimo výše uvedené má emitent akcií obchodovaných na regulovaném trhu další řadu povinností vůči investorům obsažených v ustanovení § 120 ZKPT, ke kterým například patří „zajistit rovné zacházení se všemi vlastníky jím emitovaných cenných papírů, kteří jsou ve stejném postavení“, „zajistit výplatu výnosu z cenného papíru, který vydal, prostřednictvím jím určené osoby nebo zahraniční osoby s obdobnou činností“ a „předložit organizátorovi veřejného trhu, na němž je cenný papír přijat k obchodování, a České národní bance každé změny svých stanov nebo návrh každého rozhodnutí o snížení nebo zvýšení základního kapitálu.“⁷⁴

Při plnění těchto svých povinností, spjatých s poskytováním informací investorům jakožto akcionářům, nesmí akciová společnost používat nepravdivé, lživé nebo nepřesné údaje, rovněž jako nezamlčovat jakékoliv skutečnosti, které by mohly ovlivnit rozhodování investorů. Akciová společnost mimo zmíněné nesmí nabízet výhody, jejichž spolehlivost není schopna zaručit a uvádět nesprávné údaje o její hospodářské činnosti. Jako další ochranu investoru podle ZKPT je povinnost ochrany vnitřních informací, které zákon považuje jako informace, která přímo nebo nepřímo souvisí s investičním nástrojem přijatého k obchodování na trhu, informace emitenta nebo jiné významné pro ovlivnění vývoje kurzu investičního nástroje nebo jejího výnosu, pokud tyto informace nejsou veřejně známy a v případě, že se veřejné stanou, mohou kurz anebo výnos investičního nástroje ovlivnit. Tento druh informací mají zejména zasvěcené osoby, které je získají s výkonem své funkce nebo zaměstnání, případně se svým podílem na základním kapitálu akciové společnosti nebo hlasovacích právech. Tyto osoby „nesmí na svůj účet nebo na účet třetí osoby přímo či nepřímo nabýt nebo zcizit finanční nástroj, jehož se vnitřní informace týká, nesmí přímo nebo nepřímo učinit jiné osobě doporučení k nabytí nebo zcizení finančního nástroje a musí zachovat mlčenlivost

⁷⁴ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 84-85

o vnitřní informaci a zamezit jiné osobě v přístupu k informacím, pokud sdělení informace není součástí její běžné činnosti, povinnosti nebo zaměstnání.“⁷⁵

7 Akciová společnost jakožto emitent akcie

Akciovou společnost upravuje ustanovení § 243 odst. 1 ZOK, které jí doslovně definuje jako „*společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií*“, kdy její obecné ustanovení jakožto soukromé právnické osoby, do nichž akciové společnosti spadá, obsahuje občanský zákoník, a to zejména vznik, zánik či orgány právnických osob.

7.1 Vymezení akciové společnosti

Akciová společnost je právnická osoba, která jako každý další typ právnické osoby je vytvářena uměle primárně za účelem provozování obchodní činnosti. Obč. Zák. v ustanovení § 421 odst. 1 považuje osobu zapsanou v obchodním rejstříku za podnikatele, což naznačuje podnikatelskou povahu akciové společnosti. Od svého vzniku až po svůj zánik má akciová společnost právní osobnost, což znamená, že má práva a povinnosti, avšak není jí přiznána svéprávnost, a proto za ni jedná statutární orgán. Akciová společnost je kapitálovou obchodní společností, která vytváří základní kapitál, jehož minimální výše je stanovena zákonem. Zároveň má majetkovou samostatnost, což znamená oddělení majetku společnosti od majetku akcionářů. To znamená, že dluhy společnosti jsou její záležitostí a akcionáři za tyto dluhy nezodpovídají a za tyto dluhy neručí, i když nesplní svou vkladovou povinnost.⁷⁶

7.2 Organizační struktura

Právní předpisy o orgánech právnických subjektů jsou obsaženy v Obč. Zák., zejména v ustanovení § 151 a dále, zatímco konkrétní organizační strukturu akciové společnosti řeší ZOK, kdy na rozdíl od osobních společností, kde mají

⁷⁵ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 85

⁷⁶ ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, s. 365.

společníci primární roli v řízení, se u kapitálových společností není tato samostatnost řízení nepředpokládá, a proto jsou v ní vytvářeny interní mechanismy s řídicí a kontrolní funkcí.⁷⁷

Existují dva hlavní modely vnitřní organizační struktury akciové společnosti, a těmi jsou dualistický a monistický, přičemž V České republice převažuje model dualistický, který se vyznačuje oddělením dvou podobně silných, nezávislých orgánů, a těmi jsou představenstvo, které je zodpovědné za výkonné funkce, a dozorčí rada zodpovědná za kontrolu.⁷⁸ Monistický systém do roku 2021 spočíval v kombinované správě jediným orgánem, správní radou doplněnou statutárním ředitelem. Tento model integroval kontrolní a výkonnou moc do jednoho orgánu a tou byla správní rada, avšak česká úprava tohoto modelu zahrnovala i další orgán, a to statutárního ředitele, což částečně narušovalo princip jednotného orgánu. Od 01.01.2021 přinesla novela ZOK změnu v monistickém systému, která změnila způsob jednání a zastupování akciové společnosti navenek tím, že byli automaticky vymazáni všichni statutární ředitelé a jejich pravomoci dle zákona přešly na správní radu akciové společnosti. I přesto zůstává valná hromada nejvyšším orgánem akciové společnosti, bez ohledu na zvolenou organizační strukturu, a má vždy svěřené pravomoci podle ZOK jako je rozhodování o změně stanov, volba a odvolání členů orgánů společnosti a další podle ustanovení § 421 a dále ZOK. Přestože je volba vnitřní struktury důležitou součástí stanov akciové společnosti, zákon o obchodních korporacích preferuje dualistický systém a v případě pochybností o volbě systému se předpokládá, že bude zvolen tento model. Zákon rovněž umožňuje změnu organizační struktury během existence společnosti prostřednictvím změny stanov.

7.3 Akcionář

Jedná se o osobu s podílem v akciové společnosti podle ustanovení § 31 ZOK, kdy tento podíl je inkorporován do účastnického cenného papíru vymezeného v

⁷⁷ HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, c2014. ISBN 978-80-7263-891-8, s. 311

⁷⁸ HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, c2014. ISBN 978-80-7263-891-8, s. 340

ustanovení § 245 ZOK, přičemž účastnické cenné papíry, s nimiž je spojeno právo účastnit se valné hromady, jsou akcie v zákoně uvedeny pod ustanovením § 256 ZOK a zatímní listy specifikovány v ustanovení § 285 ZOK. Akciová společnost mimo akcie a zatímní listy je oprávněna vydávat i jiné účastnické cenné papíry jako například dluhopisy a opční listy, avšak tyto nejsou nutně spojeny s právy akcionáře, ale mohou obsahovat právo akcie získat. Za akcionáře je považována také osoba, která má podíl ve společnosti, které akcie nebo zatímní listy dosud nebyly vydány a zároveň má akcionář oprávnění napadat usnesení valné hromady i v případě, kdy jeho akcionářská práva vykonává insolvenční správce z důvodu konkursu majetku.⁷⁹

7.4 Akcie jakožto část základního kapitálu

Podle české právní úpravy může akciová společnost vyjádřit svůj základní kapitál pomocí dílčích jmenovitých hodnot jednotlivých akcií a vytvářet jej, zjednodušeně prodejem akcií, se kterou je spojena jedna ze základních náležitostí, a to jmenovitá hodnota, kdy tato hodnota není ZOK definována výslovně, avšak plyne z ustanovení § 243 odst. 1, § 247 odst.1, § 249 a 259 ZOK podle kterých lze dovodit, že *„jmenovitá hodnota je částka, která je uvedena na akcii nebo u zaknihovaných akcií v evidenci centrálního depozitáře nebo osoby, která vede evidenci navazující na evidenci cenných papírů vedenou centrálním depozitářem“*, přičemž tato hodnota může být vyjádřena v Kč nebo EUR, pokud má akciová společnost oprávnění vést účetnictví v EUR a určeno stanovami. Součet hodnot jmenovitých akcií tvoří základní kapitál akciové společnosti a tato hodnota musí být obsažena na každé akcii jako jedna z její náležitosti podle ustanovení § 259 odst. 1 písm. c) ZOK.⁸⁰

V ZOK ani jiném právním předpise není přímo určena minimální jmenovitá hodnota akcie a stanovení této hodnoty je tedy věcí zakladatelů, kteří jí musí určit již při návrhu stanov akciové společnosti, jejíž přijetím se společnost zakládá a

⁷⁹ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 1968.

⁸⁰ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů.* Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 62

pokud jsou emitovány nové akcie za účelem zvyšování základního kapitálu, tuto hodnotu u nově vydaných akcií určuje valná hromada usnesením o zvýšení základního kapitálu v souladu s ustanovení § 475 ZOK. Obdobným způsobem lze základní kapitál zvýšit emitováním nových kusových akcií, tedy akcií bez jmenovité hodnoty, avšak s účetní hodnotou v poměru k základnímu kapitálu společnosti. Akciová společnost dále může měnit jmenovitou hodnotu již vydaných akcií dvěma způsoby, a to štěpením nebo spojováním akcií, kdy o štěpení znamená, když jedna akcie je nahrazena větším počtem akcií s nižší jmenovitou hodnotou, která se rovná jmenovité hodnotě štěpené akcie a tudíž se nemění základní kapitál společnosti, a o spojování akcií hovoříme v opačném případě, tedy pokud nahradíme více akcií s nižší jmenovitou hodnotou jednou akcií, kdy její jmenovitá hodnota je opět součtem spojených akcií a opět tato skutečnost nemá vliv na základní kapitál společnosti. Tyto 2 metody, kterými se mění jmenovitá hodnota akcií společnosti, vedou ke změně počtu a jmenovité hodnoty akcií společnosti, a proto v souladu s tímto musí dojít k rozhodnutí o změně stanov, kdy k vydání tohoto rozhodnutí je příslušná valná hromada v souladu s ustanovení § 416 a 417 ZOK a dále je zde potřeba souhlas všech akcionářů, jejichž akcie se mají spojit. V souvislosti s nominální hodnotou akcie musíme dále odlišovat pojem emisní kurs, který je v ZOK zmíněn v ustanovení § 248, avšak není přímo definován, přesto lze dovodit, že jeho složku tvoří jmenovitá nebo účetní hodnota akcie a emisní ážio, což je podle zmíněného ustanovení rozdíl mezi emisním kursem a jmenovitou hodnotou akcie, je-li emisní kurs vyšší. „*Emisní kurs je tedy peněžní částka, za níž akcii nabude její první majitel od eminenta (nabytí na tzv. primárním trhu)*“⁸¹ a tento kurs má každá akcie, přičemž nesmí být nižší než její jmenovitá nebo účetní hodnota. Výše emisního kursu není dále zákonem specifikována a upravena a určují ji zakladatelé při zakládání akciové společnosti v rámci stanov, případně valná hromada při zvýšení kapitálů společnosti. Uvedené emisní ážio nemá upravený právní režim vkladu do základního kapitálu, přesto se řadí mezi vlastní zdroje společnosti, které slouží k jejímu financování, zpravidla kryjí náklady, které jsou spojeny s vydáváním akcií.

⁸¹ KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 62-64

Akcie jsou dále obchodovatelné na regulovaném trhu, kde se její kurs tvoří podle nabídky a poptávky předem neučeného okruhu osob a tento obchod je upraven v již několikrát zmíněném ZKPT, podle kterého je vyžadována určitá transparentnost na regulovaném trhu a jsou zde dále požadavky na uveřejňování informací o cenách akcií, které jsou dvojího druhu a to jsou:

- 1) *„informace uveřejňované před uzavřením obchodu: organizátor regulovaného trhu uveřejňuje aktuální nabídkové a poptávkové ceny a aktuální nabízené a poptávané množství za tyto ceny pro akcie přijaté k obchodování na tomto regulovaném trhu průběžně během své obvyklé obchodní doby způsobem snadno dostupným účastníkům kapitálového trhu“*
- 2) *„informace uveřejňované po uzavření obchodu: organizátor regulovaného trhu uveřejňuje údaje o obchodu s akciemi uzavřeném na regulovaném trhu neprodleně po uzavření obchodu způsobem snadno dostupným účastníkům kapitálového trhu“⁸²*

⁸² KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 64

8 Závěr

Cílem této bakalářské práce byla především analýza platné právní úpravy *de lege lata* vztahující se k akci, jakožto účastnickému cennému papíru, kdy z počátku byly rozebrány cenné papíry jako takové, které upravuje Obč. Zák. a jelikož je akcie cenným papírem, jedná se tímto o její obecnou právní úpravu.

Následně již byla akcie rozebírána ze zvláštní právní úpravy, která ji detailně rozebírá, a to ze ZOK, dle kterého každá akcie má své zákonem dané náležitosti a dělíme ji na několik základních druhů, a to na kmenové akcie, se kterými jsou spojena všechna základní práva akcionářů, jež jsou například právo podílet se na zisku akciové společnosti, právo na likvidačním zůstatku, účastnit se valné hromady a hlasovat na ní, kdy s těmito akciemi souvisí i zaměstnanecké akcie, které můžou z pravidla nabývat zaměstnanci akciové ze zákona za zvýhodněných podmínek. Dalším druhem je prioritní akcie, se kterou oproti akci kmenové, není spjata tolik práv, kdy zejména se jedná o vyloučení hlasovacího práva na valné hromadě ve prospěch vyššího podílu na zisku. Posledním specifickým druhem je akcie se zvláštními právy, kdy tato je kombinací práv podílení se na řízení společnosti a práv výnosových, které určují zakladatelé akciové společnosti, případně její valná hromada a nejsou v tomto určení zvláštních práv víceméně zákonem limitováni. Akcie mohou být buď kusové, což znamená že její hodnota se určuje její účetní hodnotou, neboli počet vydaných akcií v poměru základního kapitálu společnosti, a nebo se jmenovitou hodnotou, která má oproti akci kusové pevně stanovenou hodnotu, kdy všechny akcie mají formu buď na majitele, neboli na doručitele, kdy majitel akcie není akciové společnosti znám a je neomezeně převoditelná, nebo na jméno, neboli na řad, kde oproti akcie na doručitele je její majitel akciové společnosti znám a evidován. Akciová společnost může dále vydávat zatímní listy, jež souvisí s nevydanou nebo nesplacenou akcií, kde i přesto, že doposud akcionář není faktickým držitelem akcie, může vykonávat svá akcionářská práva.

S každou akcií je dle jejího druhu spjata i určité právo akcionáře, kdy primární práva jsou právo hlasovací, které však není u akcie prioritní, a právo na dividendu. Práva jsou dána akcionářům, aby mohli využívat svou možnost dle zákona podílet

se na řízení společnosti, kdy k tomuto mimo hlasovací právo slouží dále právo účastnit se na valné hromadě, individuální a informační právo a právo podávat návrhy a protinávrhy. Zvláštní práva jsou pak dány kvalifikovaným akcionářům, kteří se od běžných akcionářů liší držením akcií v určité procentuální hodnotě oproti základnímu kapitálu společnosti, a tito mají možnost například požadovat svolání valné hromady k jím navrženým záležitostem.

Na akcie musíme rovněž pohlížet jako na důležitý investiční nástroj, neboť se jedná o nejznámější a nejvyužívanější cenný papír v českém prostředí a je obchodovatelný na kapitálovém trhu. Akcie má schopnost přenášet investiční příjmy a zde jdou akcionářská práva do pozadí, kdy obchodování s akcií mimo ZOK upravuje dále ZKPT.

Vše z výše zmíněného vychází z platné právní úpravy, kdy, jak již bylo uvedeno, obecnou část všech cenných papírů upravuje Obč. Zák., který spolu s ZOK upravuje tzv. „akciové právo“ a právě ZOK jakožto zvláštní právní úprava pojednává detailněji o akciích, akcionářích a jejich právech a akciové společnosti. V případě, že se budeme dívat na akcií pouze jako investiční nástroj, jsou jeho náležitosti zákonem upraveny v ZKPT.

Seznam použité literatury

Monografie

- 1) KONEČNÝ, Ladislav. *Akcie a burza: jediná kniha, kterou potřebuješ*. Zlín: Tigris, 2011. ISBN 978-80-860-6233-4.
- 2) HLADÍK, René. *Trhy cenných papírů: (akcie a dluhopisy)*. 4. opravené a doplněné vydání. Ústí n. L.: Reneco, 2015. ISBN 978-80-86563-40-9.
- 3) LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-778-1.
- 4) MELZER, Filip. *Občanský zákoník: velký komentář*. Komentátor. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-003-1.
- 5) LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-529-9.
- 6) KOTÁSEK, Josef. *Právo cenných papírů*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2.
- 7) ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
- 8) HEJDA, Jan. *Akciová společnost*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, c2014. ISBN 978-80-7263-891-8,
- 9) ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN. Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3.
- 10) LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.
- 11) LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.
- 12) CHALUPA, Ivan a REITERMAN, David. *Základy soukromého práva*. Beckova skripta. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-542-8.

Časopisecké články

- 13) JOSKOVÁ, Lucie. *Právo akcionáře podávat návrhy a protinávrhy*. *Obchodněprávní revue*. 2014. ISSN 1213-5313

Zákonná úprava a interní akty řízení

- 14) Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) („ZOK“).
- 15) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník („Obč. Zák.“)
- 16) Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu („ZKPT“)
- 17) Usn. Nejvyššího soudu ze dne 10.10.2018, 27 Cdo 1499/2017
- 18) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.09.2014, 29 Cdo 2791/2012
- 19) Usn. Nejvyššího soudu ze dne 27.05.2015, 29 Cdo 1704/2014
- 20) Usn. Nejvyššího soudu ze dne 23.02.2011, 29 Cdo 4946/2009

Internetové zdroje

- 21) Vzdělávání: Dividenda [online]. XTB [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.xtb.com/cz/vzdelavani/dividenda>
- 22) Práva a Povinnosti Akcionáře: Právo na Podíl Na Zisku [online]. BusinessInfo.cz. [cit. 2024-02-03]. Dostupné z <https://www.businessinfo.cz/navody/prava-povinnosti-akcionare-pubi/5/#pravo-na-podil-na-zisku>
- 23) JUDr. P. (Ne)poměrný a (Ne)peněžitý Podíl na Likvidačním Zůstatku [online]. Právní prostor [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/nepomerny-nepenezity-podil-na-likvidacnim-zustatku>
- 24) Patria Online, a. s. [online]. Cenný Papír. Cenný papír - Patria.cz [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/slovník/174/cenny-papir.html>
- 25) Knoblochová, JUDr. V. [online]. Komentář zákona 89/2012 sb., Občanský ZÁKONÍK, 516 - Zastupitelné Cenné Papíry Garance. Z. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://www.fulsoft.cz/33/komentar-zakona-89-2012-sb-obcansky-zakonik-516-zastupitelne-cenne-papiry-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EtuvCojfP1Dmx8t50X_QR_yR-Yv7DIwhmQ/
- 26) Štěpánková, K. [online]. Kusové akcie – Cesta K Zefektivnění Správy Společnosti. EPRAVO.CZ. [cit. 2024-02-15] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kusove-akcie-cesta-k-zefektivneni-spravy-spolecnosti-89798.html>